

כפ

בְּאֵר הַגּוֹלָה

א מַשְׁנֵה עֲרֻבִין לִי
יִרְבֵּי אֲלִיָּמוֹר שָׁם
בְּהִימָה ב' מַשְׁנֵה שָׁם
לִיט יִרְבֵּי יִשְׂרָאֵל
דְּבִרְתָּה וְשָׂאוּ רִפְי
בְּמַשְׁנֵה בְּלָשׁוֹן
חֲקָמִים ג' עֲתִיד
לְעִיל בְּסִימָן חֵת
ד' לָשׁוֹן חֲקָמִים
בְּפֶקֶד ח' טַהֲלֹלוֹת
עֲרֻבִין

(ג) מִגֵּן אֲבִרָהֶם וְשׂוֹמֵר:

באר הגולה 560

הלכות ערובי תחומין סימן תמו

לשבת ויום-טוב, (יב) אף-על-פי שהיא ערוב אחד לרוב אחת לשני הנמים, צריך שיהיה הערוב במקומו מצוי כליל הראשון * וכליל שני כל בין-השמשות. (יג) כיצד הוא עושה, מוליכו בערב-יום-טוב או בערב-שבת ומחשיף עליו ונוטלו בידו וקא לו (יד) אם היה ליל יום-טוב, וילמחר מוליכו לאותו מקום ומניחו שם עד שתחשף, (טו) ואוכלו אם היה ליל-שבת או מביאו אם היה ליל יום-טוב, מפני שהן שתי קדשות, ואינם כיום אחד כדי שנאמר מליל ראשון קנה הערוב לשני ימים. ונאכל הערוב בראשון, קנה הערוב לראשון ואינו ערוב לשני. יערב בגליו בראשון, צריך לערב (טז) בגליו בשני, והוא שילך וינעמד (יז) באותו מקום ויחשב (שם) בלבו שיהנה שם שבתה, (יח) ולא יאמר כלום * מפני שאכור לעשות (יט) שום הקנה מיום-טוב לשבת או משבת ליום-טוב אפילו בדבור, (כ) וכל-שכן שאינו יכול לערב בפת שלא ערב בו כבר ביום הראשון, מפני שהיה צריך לקרות עליו שם ערוב ונקמצא מכין. ערב בראשון במאכל, אם רצה לערב בגליו בשני הרי זה ערוב, (כא) ואם רצה לערב בפת, צריך לערב (כב) באותה הפת (כג) עצמה

באר היטב

(ג) ולא יאמר, ואם אמר, הרי ערוב, ב"ח, ואם ערב בפת שלא ערב בה מאתמול, לא הרי ערוב, רש"א, ב"י, וצ"ח ט"ז:

א"ש. ונמשע מדבריו בכדי להתפלל שם בעצמה או שצ"ח דבר מצוה פשוט דבריו השואל זה הרי כלצ"ח דול, ט"ש:

שערי תשובה

הפוכים ויכון בלבו לקחת שם שבתה, ש"כ לא יחזיר למקומו, כיון שנהג כאן שבתה אין לו ממקום שבתה רק ב' אלים לעד מקומו, רק יכול ללך משם להעיר מחוץ ספצו, אך אם הוא י"ס הסמוך לשבת אין להמיר כ"א כשהוא צריך לע"י לזכר נחמץ כלצ"ח דול, ט"ש. ונמשע מדבריו בכדי להתפלל שם בעצמה

באר הלכה

לענין אם נאכל ערובי בין-השמשות, דעת הרשב"א בעל התוספות ובשבת ל"ד, אם חזרן דנאכל ערובי בין-השמשות אין שיהיה בזה לומר חזקת כשרות [דנאכל אם יש לנו ספק אם נאכל מבעוד יום או משתשבה או בהרמיה מבי נטמאה, פליגן להלך דנטמאה משתשבה, דהעמידה על חזקתה שהיתה טהורה עד עתה או שהיתה נקמט עד עתה, מה שאין כן היכא דחזרן בין השמשות שנתקלקלה, הרי כמו שהיה בין-השמשות, דאנו דנין על סומן ההוא ולא שיהיה בזה חזקת כשרות], אבל דעת הרשב"א בחרושיי לערובין דף ע"ו תרשביא שם, ונאכל ערובי בין-השמשות אף בהחזקת פליגן להלך, דמי זה לתרומה ספק ונטמאה מבעוד יום או משתשבה, צ"ח שם, ואמרינן לגביה דרביה ר' הוה, דכיון דספק לנו אימת נאכל, פליגן דבדאי היה קיים הערוב עד וזמן שצריך להתקיים מדינא:

* וכליל שני כל בין-השמשות. צ"ח בסימן תטו סעיף כ: * וילמחר מוליכו. לכאורה צ"ח שיהיה צ"ח ערובי יושב עד שתחשף לשה לו לקחת הפת, הלא מפילא קנה שבתה בישיבתו שם, דהלא אמרין דאם ערב בפת בראשון יכול לערב בגליו בשני, כמו שכתב בסוף הסעיף: וברבנן וזנחן מצאיה שצריך פנה על המשנה, ורצה לומר דחזרן אחר, דער פאן לא אמרין דכחל לערב בגליו בשני אלא כשנאכל הפת, אבל הפוסקים לא הביאו זה, ואדרבה, אף ביום הראשון אפשר משום החושש שמא למחר יזכר לו ונראה דעל-ידי שליט מבר, וגם בתחלה שכתב כיצד הוא עושה מוליכו, וכו', הכונה גס"כ על-ידי שליט, דעל-ידי עצמו, כיון שיושב עד שתחשף אינו צריך להשה, אף ביום הראשון אפשר משום החושש שמא למחר יזכר לו לילך בעצמו לערב בגליו ודברגליו לכלי עצמה לא מהני לשני הנמים היכא דשתי קדשות הן, ועל-כן לוקח אחר פת פן נמצא מקום המשתמר להניחו שם, ויכול להניחו שם לשם ערוב בהדיא על שני הנמים: * מפני שאסור לעשות שום הקנה מיום-טוב לשבת וכו'. צ"ח במשנה ברוכה והוא הדין

ליום שני, ואף שיהיה שלא יאמר כלום (יב) רק שישב עד שתחשף, ויכ"ח: (יח) ולא יאמר כלום. ואם עבר ואמר, אפילו הכי קונה שבתה [אחרונים]: (יט) שום הקנה מיום-טוב לשבת. והוא הדין לצ"ח שני ימים טובים של גליות, שאסור להכין מיום-טוב לתברו [ח"א]: (כ) וכל-שכן שאינו יכול וכו'. ואפילו (יג) בדיעבד לא מהני כשערב בפת, כיון שבפסע הראשון לא ערב אלא בגלל, וכן בטה שכתב המספר לקמה דנאכל באותה הפת עצמה, אם עשה בפת אחר, אפילו בדיעבד לא הרי ערוב: (כא) ואם רצה לומר, מה שאין כן אם אינו צריך לו לומר כלום ואין בו משום הקנה, כ"ל: (כב) באותה הפת וכו', שאינו צריך לומר וכו'. ורצה לומר, מה שאין כן אם יקח פת אחר, צריך לקרות עליו שם ערוב (יג) והוא בכלל הקנה: (כג) עצמה. ובאותו מקום ונקא, (יד) דבמקום אחר אי אפשר לערב

שער הציץ

(ז) וצ"ח בגמרא דבריהם מה שכתב בגמ"ח: (ה) דרמקדרי: (ו) רש"א, דאם הוא מקום המשתמר אין צריך להביאו לביתו, אלא מניחו שם וקשצו בין השמשות דיום שני יקנה לו מילא ליום השני גס"כ: (ז) דגם בפת דינא הוא דאנו מועיל אלא אב"ן חוליו לשם בסוף יום ראשון ומנח שם עד לאחר בין-השמשות של יום שני, וכ"ל: (ח) רש"א, וכן מוכח ברש"א בחרושיי וכן כתב הש"י, אכן מצבדות-הקדש לקאורה לא משמע כן, דצריך עיון: (ט) רש"א, וגם דאסור משום מקרי שבתה בשבתא: (י) רש"א, וכן מוכח ברש"א בחרושיי: (יא) כן כתב בעבודת-הקדש, והחזיקאם הביא שתי דעות בגמ"ח זה, והיה אף דבבבדות-הקדש, שעשהו להלכת, נראה שהיה עקר לפני החושש, מפני מקום נראה דיש לחש להחמיר מאחר שתרש"א סתם לאסור, וגם לשון הטור והשלחן-ערוך שכתב באותו מקום, נראה שהם סבורים לאסור, וכן מצד בבית-מאיר להחמיר: (יב) אחרונים בשם הרשב"א: (יג) דאף דתחילת היום קונה ערוב ושבת מכינה לעצמה, כיון דצריך לקרות שם ערוב על הפת מבעוד יום הרי הקנה וכל זה מרש"י דבור הפתחיל קנהא [מכין]: (יד) ואפשר עוד דאפילו ביום זה, כיון דבמחש מאת אשה להלך ממקום הראשון:

הלכות ערובי תחומין סימן תמו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יז]

נראה פסוק עתה מיום טוב לשפתי⁴.

[משנ"ב ס"ק יט]

שם תכנה מיום טוב לשפתי⁶.

6 ואף אם הניח עירוב תבשילין מערב יום טוב שעל ידו הותר לו לבשל ביום טוב לצורך שבת, כתב הרמ"א לקמן (סי' תקכח ס"ב) שמימי אין העירוב מועיל להחזיר להניח עירובי תחומין מיום טוב לשבת. וביאר במשנ"ב שם (ס"ק ג), שעירוב תבשילין אינו מתיר אלא לתקן צרכי סעודה לצורך מחר וראה מה שכתבנו בזה לעיל סי' שצג ס"ק ח.

[משנ"ב ס"ק כג]

ובא"ת מקום דוקא⁷.

7 בספר נתיבות שבת (פמ"ה הע' מת) כתב עוצה לזה, שיניח בערב יום טוב פת לצורך היום השני ויקרא עליה שם, ואחר יטלנה ויניח אותה במקום שאליו רוצה ללכת ביום הראשון. ובאופן זה לא יהיה איסור הכנה במה שיחזור ויניחנה שנית ביום הראשון במקום שמעבר לצורך היום השני, שהרי כבר קרא שם על הפת בערב יום טוב גם לצורך היום השני, ומה שנוטל משם את הפת ומניחה ברוח שאליה רוצה ללכת ביום הראשון אין בכך משום ביטולה, וכמו שפסק השו"ע במניח לשני הימים באותו מקום, שיטול עמו את הפת משחשכה ויניחנה שוב למחרת, ואין בכך משום ביטול העירוב, ואין לומר שמועיל לעשות כן דוקא בשקונה באותו מקום בשני הימים ולא כשקונה בכל יום במקום אחר, שהרי שני הימים אינם קדושה אחת ולא הועילה קניית הפת באחד מהם לחבירו, ואם כן לצורך היום השני נחשב כמו קניה חדשה, וכשם שמועיל כשמיניח באותו מקום כך מועיל כשמיניח במקום אחר, וסיים שם בצ"ע, וראה בהערה הבאה שנתבאר האם האיסור הוא מטעם שצריך אמירה, או משום שצריך להניחו במקום חדש לצורך עירוב, ולפי הצד הבי' אין מועילה עיצה זו.

4 זוהי שיטת הריטב"א, וכמו שכתב בשע"צ (ס"ק י). ובטעם האיסור לערב לרוח אחרת, כתב החיי אדם (כלל ע"א ס"ל) שרק באופן שעירוב ביום הראשון לאותה רוח שוב אינו צריך לערב ביום השני באמירה, שהרי כבר גילה דעתו שנוח לו לערב לרוח זו, ובין שדי לו לערב בשתיקה אין זה נראה כהכנה, אבל אם רוצה לערב לרוח אחרת, הריהו צריך לערב ביום השני על ידי דיבור, שהרי אין ידועים ששבייתה זו נוחה לו, וכל שהוא צריך לערב על ידי דיבור נחשב הרבה כהכנה ביום טוב, ובשו"ת נדע ביהודה (מהדו"ת סי' מת) תמה על דברי הריטב"א, שהרי להלכה אף בתחילת עירוב אין צריך לערב בפה, אף שלא גילה דעתו שאינו רוצה בשבייתה עירו, וכמבואר בשו"ע לעיל (סי' תי ס"ב), ולכן פירש את דברי הריטב"א באופן אחר, ומי"מ כתב שאין נוקטים להלכה כדברי הריטב"א, ומותר לערב לצורך היום השני אף לרוח אחרת וראה עוד בבית מאיר (כאן) בענין זה.

[משנ"ב שם]

ואף שפ"הר שלא יאמר כלום⁸.

8 והטעם הוא משום הכנה, ואף שמצינו בשו"ע לעיל (סי' עז ס"ז) שמותר לאדם לומר לחבירו הנראה בעיניך שתוכל לעמוד עמי לערב, ואין בזה משום הכנה כיון שהוא דיבור בעלמא, כתב בשו"ת מחזה אליהו (סי' נו) שכאן באמירתו הוא פועל תיקון ומחיל קניית שבייתה במקום ההוא, ולכן יש באמירתו משום איסור הכנה, ואילו שם אינה אלא אמירה בעלמא אף שמכין על ידה מה שצריך למצאי שבת, ולכן אין בה משום איסור הכנה.

ט שם המקרא ל"ח
ולשון רמב"ם במקרא
ח מהלכות עירובין
י רמב"ם שם וסמיני
כ קרייתו י"ג ל' שם
מל המייף ונרא' ש'
בפרק קמ"א הל"ח
ס"ב, וכן פסק
הרמב"ם בפרק הנזכר

א גרסין יי וכתביהו קריין
והראש פפרק קטא
דמועד קטן

